

УДК 339.9+327

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В СИСТЕМІ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: ПОТЕНЦІАЛ КРЕАТИВНОСТІ ТА ТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ

ГРУЩИНСЬКА Н.М.,
доктор економічних
наук, професор
кафедри
міжнародної
економіки і
економічної
дипломатії
Дипломатичної
академії України
при МЗС України

В статті представлені особливості форм реалізації економічної дипломатії в системі сучасних міжнародних відносин, з урахуванням наявного потенціалу креативності та традиційних підходів.

Ключові слова: економічна дипломатія, міжнародні відносини, глобальні виклики, креативні форми, економічна безпека.

Вступ. Економічна дипломатія набуває особливо значення з урахуванням геополітичних, гео економічних процесів сучасності та місця в них України. Враховуючи функції економічної дипломатії, спрямовані на захист економічних інтересів країни; сприяння розвитку торговельно-економічних зв'язків, залученню іноземних інвестицій у пріоритетні сфери економіки і виконанню міжнародних договорів країни, тощо основним пріоритетом сучасної економічної дипломатії є забезпечення безпеки країни.

Нові глобальні виклики та світові економічні кризи обумовлюють трансформацію міжнародних політичних та економічних відносин. Розвиток сучасної міжнародної економічної системи характеризують дві протилежні тенденції: постійне зростання конкуренції та спроби перерозподілу сфер впливу та ринків серед основних акторів; розвиток міжнародної кооперації, створення міжнародних організацій різного рівня.

Роль держави, як і раніше, залишається суттєвою, проте кількість акторів на «дипломатичній арені» збільшується і розподіл сил між ними та набір інструментів змінюються. В сучасних умовах грань

між зовнішньою і внутрішньою політикою поступово зникає, деякі внутрішні проблеми, зокрема економічного характеру, окремих країн можуть бути успішно вирішені на рівні міжнародної співпраці.

Зовнішня політика ж являє собою діяльність держави за межами його політичних кордонів, або ж весь комплекс рішень і дій держави, що відносяться до зовнішньої сфері його діяльності. У розпорядженні держави знаходяться інструменти і методи, за допомогою яких воно реалізує свої зовнішньополітичні завдання. Інструменти і методи реалізації зовнішньополітичних завдань взаємопов'язані і являють собою статичний і динамічний аспекти однієї реальності.

Виклики сучасності, а також процеси глобалізації, з одного боку, та інтеграції національних економік у світове господарство, з іншого, зумовлюють економізацію зовнішньої політики. Так, економізація зовнішньої політики обумовлена наступними факторами: зростання обсягів світової економіки та глобалізація (збільшення кількості економічних операцій транскордонного та наднаціонального характеру); загострення проблем глобального характеру (продовольча безпека, зміни у кліматі, загрози для навколишнього середовища, епідемії, міжнародний тероризм тощо). Вирішення цих проблем потребує консолідації міжнародних зусиль та ресурсів; поява на міжнародній арені таких акторів, яких ТНК, громадські організації та ін., та їх вплив на зовнішню та внутрішню політику держав; процес міжнародної регіональної інтеграції та створення регіональних економічних інтеграційних об'єднань.

Ціль статті полягає у представленні особливостей форм реалізації економічної дипломатії в системі сучасних міжнародних відносин, з урахуванням наявного потенціалу креативності та традиційних підходів.

Аналіз використаних джерел. У зарубіжних та вітчизняних джерелах недостатньо розкриваються проблеми взаємозв'язку політики та дипломатії, економізації зовнішньої політики як засобу розвитку співробітництва між державами, простежується відсутність комплексного підходу до освітлення проблем економічної дипломатії в контексті гео економічних та геополітичних процесів національної економіки, що вимагає активізувати дослідження даної проблематики, особливо з умовах змін світової економіки та визначення місця країн в світових процесах, загалом.

Серед американських політологів та теоретиків міжнародних відносин заслуговують на увагу дослідження дипломатів У.Бернса, А.Вершбоу, М.Стирна, Р.А.Уолкера, А.Ебана; британські дипломати Р.Барстон, Дж.Берридж, Дж.Кауфман, Г.Никольсон, Э.Сатоу та інші. Теоретичну основу статті становлять роботи провідних вітчизняних і закордонних учених і фахівців у сфері процесів конкурентоспроможності національної економіки, гео економіки, геополітики, міжнародних процесів формування світового економічного порядку, таких як Вергун В.А., Зонова Т.В., Нижник В.М., Фліссак К.А., Каган Р., Коппель О., Шаров О.М.

Викладення основного матеріалу. В наслідок цих процесів потребує активізації діяльність дипломатичної служби за кордоном, направлена на просування економічних інтересів національного бізнесу країни за її межами. В сучасних умовах державам необхідно постійно вдосконалювати традиційно використовувані інструменти і засоби міжнародної співпраці, але передусім існує потреба у розробці нових форм, методів та інституцій, які б могли адекватно відповідати змінам і тенденціям розвитку зовнішньоекономічних контактів та дозволили б сформувати механізм ефективного вирішення проблем та врегулювання суперечок, які постійно виникають. Систему таких інструментів і методів представляє економічна дипломатія, значення якої в останні роки суттєво зросло.

Модель мирної (дипломатичної) взаємодії держав закріплена за допомогою комплексу інституціональних (формальних, кодифікованих, і неформальних) заходів (міжнародних і дипломатичним правом, дипломатичним етикетом, усталеними дипломатичними традиціями і т.д.), що визначають і регламентують форми і способи взаємодії держав.

Зростання взаємозалежності країн, викликані поглибленням міжнародного поділу праці, зрощенням національних економік у результаті транснаціоналізації господарської діяльності радикально змінили умови співіснування держав, підвищивши їх вразливість від зовнішніх факторів. У результаті, з'явилися нові загрози національній і міжнародній безпеці, контроль над якими, або зниження ризику яких, практично не під силу одній державі або групі держав. Більш того, природа цих нових загроз відрізняється від природи традиційних загроз національній безпеці.

Враховуючи об'єктивні перешкоди, що стоять перед сучасною національною дипломатією, можна таким чином визначити її мету: основною

метою національної дипломатії є досягнення мирним шляхом максимально наближеного до ідеалу способу вирішення зовнішньополітичного завдання, поставленого державою перед національною дипломатією.

Економічні реалії останніх років переконливо свідчать про підвищення ролі міжнародної інтеграції та кооперації у загальному процесі розвитку світового співтовариства, посилення загальносвітової тенденції формування єдиного глобального господарства.

Важливою особливістю сучасного світового розвитку є міцний зв'язок між структурою і процесом трансформації світової економіки. Зовнішня політика держав у все більшій мірі формується під впливом структурних і динамічних процесів, що відбуваються у світовій економіці. Межі між «внутрішнім» і «інтернаціональним» у світовій політичній системі стираються. Транснаціональні потоки товарів, послуг, робочої сили, туристів, інформації, ідей і цінностей стають все більш потужними. Зовнішньоекономічний і зовнішньополітичний аспекти національних стратегій розвитку стають взаємозалежними і постійно взаємодіють.

Економічна дипломатія направлена на виконання цілей і завдань торговельної політики, захисту внутрішнього ринку від кризових впливів у світовій економіці, надто жорсткої іноземної конкуренції, різкого зростання імпорту та інших несприятливих умов для розвитку національної економіки, а також захисту прав та економічних інтересів, вітчизняних підприємств та інших суб'єктів господарювання за кордоном.

Враховуючи, що реалізація принципів економічної дипломатії пов'язана зі здійсненням торговельної політики держави, питання антикризової функції економічної дипломатії набуває особливої актуальності. Кризові процеси обумовлюються різким загостренням суперечностей, які виникають у процесі взаємодії окремих суб'єктів світогосподарських зв'язків. Покликання дипломатії – забезпечення національної безпеки держави шляхом ведення переговорів. Іншими словами, певна антикризова політика для зменшення або скасування гострих кутів у співпраці двох або більше сторін. Економічна дипломатія – це особливий фундаментальний антикризовий інструмент, тому як направлена саме на економічні інтереси країни. Прикладом, може бути введення економічних санкцій та відповідна реакція на них, яка призводить до їх скасування, зменшення або збільшення.

Сферою реалізації економічної дипломатії є: підтримка національного бізнесу закордоном, відстоювання національних економічних інтересів, забезпечення підписання взаємовигідних торговельно-економічних контрактів, врегулювання торговельних суперечок та вжиття заходів щодо їх попередження, формування сфер впливу держави за її межами, гарантії економічної безпеки держави.

Державне управління зовнішньоекономічних процесів є необхідною умовою успішного досягнення результату. Разом з тим, надмірне втручання держави в економічні процеси призводить до їх порушення та не створює умов для розвитку конкурентоспроможності економіки. Реалізація принципів економічної дипломатії здійснюється суб'єктами на міжнародному, національному рівнях.

Політико-дипломатичні обставини та реалії сьогодення як в Україні, так і в Європі, нагтовхують на роздуми і спонукають поставити перед суспільством гострі політичні та економічні питання. Події навколо України довели до логічного завершення геополітичну ерозію цієї системи міжнародних відносин, яка існувала з моменту розпаду СРСР та недовготривалої існуючої постбіполярної системи світоустрою [5].

Забезпечення національного інтересу і захист національної безпеки залишаються пріоритетним завданням економічної дипломатії; вони органічно містять у собі позиції своїх національних факторів на світовому ринку, що розширюється. Важливого значення набуває здатність економічної дипломатії працювати в режимі, що випереджає, забезпечувати політичний заділ для просування економічних інтересів. Основними для економічної дипломатії стають поняття поєднання національного виробництва, традицій, національних пріоритетів. Економічна дипломатія не тільки допомагає вирішенню поточних і орієнтованих на найближче майбутнє завдань, але також впливає на характер оцінок навіть віддалених суспільно-економічних перспектив.

В сучасних умовах у дипломатії України формується багатосторонній характер та економічна дипломатія набуває креативних форм реалізації. Традиційні форми реалізації дипломатії із застосуванням креативних, нетрадиційних форм є запорукою успіху та розвитку.

В нових умовах прояву креативних форм дипломатії, створюються передумови для інших підходів щодо вирішення завдань, які ставляться перед економічною дипломатією. Вирішення даних

проблем потребує інформаційного, інноваційного, культурного, та інших підґрунть для застосування антикризових дій.

Антикризові процеси з боку держави здійснюються шляхом використання інструментів організаційно-економічного, нормативно-правового впливу, які направлені на захист суб'єктів національного ринку від кризових явищ[11].

Однією з головних задач економічної політики держави є визначення та формування власної моделі економічного розвитку відповідно до сучасного стану економіки країни, її ресурсного потенціалу (трудових й природних ресурсів, науково-технічної бази), особливостей соціально-політичних відносин, ступеня участі країни в міжнародному поділі праці, її геополітичного положення.

В сучасних умовах, коли дипломатія набуває нових рис та потребує новітніх підходів, важливим стає поєднання досвіду та нетрадиційних форм дипломатії (таблиця №1).

Таблиця 1.

	Нова дипломатія	Традиційна дипломатія
Інструменти реалізації	Медіадипломатія, соціальна дипломатія	Непублічні домовленості
Характер	Публічна	Прихована, кулурна
Учасники	Офіційні особи, громадяни	Офіційні особи
Характер прийняття рішень	Двосторонній, зворотній	Односторонній

Джерело: складено автором

Таблиця 2.

Оцінка взаємозв'язку та взаємодоповнення сучасної та традиційної економічної дипломатії

Переваги - Авторитет, напрацьований роками; - Вибудована система роботи; - Розвиток торговельно-економічних і інвестиційних відносин.	Загрози <i>Не виявлено</i>
Можливості - швидке просування ідей та рішень у суспільстві; - тісний взаємозв'язок суспільства і держави; - розвиток медіадипломатії; - використання досвіду.	Недоліки <i>Не виявлено</i>

Джерело: складено автором

Креативна дипломатія – творчий підхід до ведення та взаємодії в міжнародних відносинах, рішення певних міжнародних завдань, що не підлягає традиційним правилам. Приклади креативної економічної дипломатії можна розрізняти як агресивного так і миролюбного характерів. Наприклад, пінг-понгова дипломатія – обмін гравців Китаю і США в настільний теніс в 1970 році. Підготовка до візита Р.Ніксона в КНР готували американські дипломати, які секретно відвідували Китай з командами з тенісу – приклад доброзичливої дипломатії. Відома «дипломатія канон'єрок» - приклад агресивних дипломатичних дій.

«Економічний інтерес допомагає забути дипломатичні непорозуміння» - Син Цзиньпін. Китайської лідер є прикладом креативної доброзичливої економічної дипломатії: на його прикладі можна побачити перехід від традиційної позиції очікування країни до активної, пов'язаної із збільшенням міжнародної участі КНР.

Українська економічна дипломатія є основою реалізації її зовнішньої політики. Традиційні форми реалізації дипломатії із застосуванням креативних, нетрадиційних форм є запорукою успіху та розвитку. Економічна дипломатія дозволяє конкретизувати, чітко визначити діяльність з розвитку країни в ракурсі її зовнішньополітичних пріоритетів, загалом та з урахуванням впливу держави. Наведемо декілька прикладів міжнародного досвіду особливостей економічної дипломатії, враховуючи, що у 2016 – 2017 роках відзначається ціла низка 25 річ дипломатичних відносин України з країнами світу, що спонукає до підведення підсумків та окреслення перспектив подальших співпраць.

У встановленні та розвитку дипломатичних відносин України - Угорщини, особливе місце належить питанням економічної політики, як основи реалізації зовнішньої, в свою чергу, провідні принципи реалізації якої передбачені програмою «Відкриття на Схід», а саме здійснення економічної експансії та перетворення Будапешту на європейський майданчик для ведення бізнесу. Економічна дипломатія Угорщини отримує підтримку на державному рівні (державний міністр), МЗС координує інші інституції, робота яких зосереджена на забезпеченні зростання експорту угорського малого та середнього бізнесу, залучення іноземних інвестицій, тощо.

Пріоритетами реалізації економічної політики Польщі є підтримка розвитку малого і середнього бізнесу, сприяння залученню інвестицій та

активне просування польської економіки у світі. Разом з тим, наявність залежності від ринків ЄС та ряду інших проблем. Розвиток економічної дипломатії представлено створеними в посольствах Польщі економічними підрозділами, що складаються з двох частин: економічного відділу та відділу сприяння інвестиціям. Зазначеним відділам економіки Польщі поставлені три основні завдання: 1) підтримка і сприяння польській економіці, 2) підтримка і сприяння експортному потенціалу та лобіювання польських економічних інтересів в економічному і політичному середовищі партнерів, 3) просування економічних інтересів Польщі на міжнародних форумах і в міжнародних інститутах. Економічний відділ посольства компетентно здійснює: оцінку актуальною макроекономічної ситуації країни-партнера, аналіз динаміки та структури матеріального виробництва, інформування про рівень інфляції і цінової ситуації на ринку, моніторинг зовнішньоторговельного обороту; відстеження ситуації на ринку праці, моніторинг надходження іноземних інвестицій, оцінку ситуації в регіонах, на місцях, а також в містах і промислових центрах, аналіз курсової політики і ситуації в банківсько-фінансовому секторі.

Інформаційно-консультативна робота відділу сприяння торгівлі орієнтована, перш за все, на виробників продукції, експортерів, імпортерів, інвесторів. Охоплює вона такі питання: інформування про юридично-правові умови ведення бізнесу на ринку партнера, податкову систему, надання даних про умови діяльності в сфері зовнішньої торгівлі, технічні умови, санітарні, ветеринарні та інші вимоги, моніторинг та інформування про митні тарифи, надання інформації про товари, експорт або імпорт яких обмежується квотами або вимагає ліцензії, надання рекомендацій в питаннях вибору партнера для співпраці; вжиття заходів щодо дотримання вимог прозорості в справах регулювання оплати імпортерами товарів, здійснення превентивних дій, щоб уникнути розгляду справ в судах по польських суб'єктах ЗЕД за кордоном, недопущення практики поборів і здирства хабарів в органах виконавчої влади та інших причетних установах в країнах перебування, надання інформації про ярмарках, виставках, конференціях і бізнес-семінарах, інформування про можливості підтримки з боку дипломатичного представництва. Головна увага економічних підрозділів посольств приділяється, звичайно, просуванню інтересів Польщі на ринках Європейського Союзу.

Цікавим є досвід Південної Кореї. Республіка Корея з відсталої аграрної країни за 70 років перетворилася в розвинуту промислову країну з високим рівнем якості життя та високотехнологічним експортом. Поступово накопичений досвід і капітал дали можливість перейти до капіталомістких, але технологічно не самих просунутих галузей: металургії, суднобудування, хімічної промисловості. З часом, Південна Корея стала лідером світової економіки, завдяки вдалому використанню інструментів економічної дипломатії. Розвинута структура економічної дипломатії, яка формувалася в Південній Кореї понад 130 років, побудована на щільній взаємодії державних та недержавних установ. Вчасні реформи державних установ допомогли Південній Кореї гнучко переналаштовувати виробництва у відповідності із сучасними викликами. Разом з тим, країна потребує вдосконалення структури експорту, заснованого на визначенні компаративних переваг товарів, а не за часткою їх в структурі експорту.

Джерелами успішного економічного розвитку Південної Кореї можна вважати використаний японський досвід, а з часом формування власної унікальної моделі «кореїського економічного дива». У розкритті феномена «економічного дива» Республіки Корея важливим є вивчення моделі партнерства держави й бізнесу. Можна констатувати, що економічне зростання країни було забезпечене балансом ринкових важелів і державного регулювання.

Інститутами дипломатії вивчався найкращий японський, китайський, сингапурський досвід в цьому напрямку. В результаті заходів економічної дипломатії в країні було створено розгалужену систему державних та недержавних установ, які просували інтереси корейських компаній на закордонних ринках. Вдале поєднання державних та недержавних важелів регулювання дало можливість Південній Кореї створити потужний промисловий потенціал, який став конкурентоздатним на світовому ринку завдяки інститутам економічної дипломатії.

Однією з основних завдань сучасних перетворень в Республіці Корея, націлених на створення відкритої ринкової економіки в країні, було відкриття внутрішніх валютного та фондового ринків, ринку нерухомості для нерезидентів. Важливим для фінансових інститутів є посилення їх конкурентоспроможності шляхом прийняття внутрішніх мікроекономічних заходів, що включають удо-

сціоналення системи менеджменту, впровадження системи оцінки ризиків, прийняття міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та оцінки фінансових показників.

Південна Корея вдало використала інструменти економічної дипломатії у системі ГАТТ/СОТ захистивши свій внутрішній аграрний ринок та хімічну промисловість високими ставками митих тарифів, одночасно підтримуючи власних виробників завдяки імпорту машин та транспортного устаткування за низькими тарифами. За даними сайту Global Trade Alert, який відображає характер загроз глобальній торгівлі, на сьогодні Південна Корея використовує арсенал засобів економічної дипломатії, дозволених в межах СОТ, у повній мірі, захищаючи тим самим своїх виробників (станом на 2015 рік, 114 протекціоністських заходів та 58 ліберальних заходів). При цьому вона використовує доступні заходи економічної дипломатії у відношенні до США та Китаю, що ставить її на один рівень з цими країнами у сфері глобальної конкуренції.

Протягом останніх десяти років відбуваються процеси визначення країни у глобальній системі координат щодо соціально-економічного розвитку. Економічна дипломатія країни реалізується у домовленостях з торговельної політики на основі погодження взаємних преференцій та поступок, створення регіональних інтеграційних угруповань. У глобальному просторі країна тривалий час зберігала власну ідентифікацію за рахунок формування промислової, торговельної, аграрної, енергетичної, соціальної політики тощо, а завдяки ін-

ститутам економічної дипломатії вона вийшла на світовий рівень рівноправним партнером.

Висновки. В сучасних умовах, функції економічної дипломатії обумовлюються, в першу чергу, розвитком і модернізацією структури світової економіки на всіх рівнях: глобальному, національному, регіональному. У міру поглиблення глобалізації дипломатичне спрямування експорту піднялося до рівня торгово-економічного або економічного управління національними інтересами за кордоном на всіх стадіях: порядок входження національних елементів у закордонну економіку, забезпечення гарантій, організація підтримки національним фірмам і окремим суб'єктам з розвитку і зміцнення закордонних позицій національної економіки, формування механізмів регулювання суперечок.

В нових умовах прояву креативних форм дипломатії, створюються передумови для інших підходів щодо вирішення завдань, які ставляться перед економічною дипломатією. Вирішення даних проблем потребує інформаційного, інноваційного, культурного, та інших підґрунть для застосування антикризових дій. Державна функція є невід'ємною складовою підтримки національного бізнесу, просування експорту, забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Разом з тим, вплив її має бути мінімальним, і нести характер підтримки та створення сприятливих умов для реалізації принципів економічної дипломатії. Тим самим, спонукаючи суб'єкти економічних відносин до самостійної чесної конкуренції та забезпечення економічної безпеки країни.

ПОСИЛАННЯ:

1. Чугасенко Ю.О. Економічна дипломатія в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю держави // Актуальні проблеми економіки. - №3(141) – 2013 р. – с.59 - 69
2. Ткач М.П. Проблеми визначення поняття державного управління // Правовий вісник Української академії банківської справи. - Режим доступу до ресурсів: lib.uabs.edu.ua/library/P_Visnik/Numbers/1_6.../06_02_10.pdf
3. Вергун В. А. Економічна дипломатія в системі чинників між-народної конкурентоспроможності України / В. А. Вергун // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2008. – № 74. – Ч. 1. – С. 150–154.
4. Дегтерев Д.А. Микро- и макроэкономическая дипломатия. Теория и практика / Д.А. Дегтерев // Сборник научных трудов профессорско-преподавательского состава, научных сотрудников и аспирантов по итогам НИР 2007 года. – СПб.: Санкт-Петербургский государственный университет экономики и финансов. – 2008. – С. 225-228. – Режим доступу до ресурсу: http://mgimo.ru/upload/iblock/918/9180a89_ea82099c030c472006d3622f2.pdf.
5. Мамалига О.О. Трансформація економічної дипломатії в міжнародних економічних відносинах. – 2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2015_30/zb30_44.pdf.
6. Ціватий В.Г. Дипломатичні битви на європейській шахівниці доби раннього нового часу (XVI-XVIII ст.) і Віденський конгрес (1814-1815 рр.): інституціональний фінал // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету, 2015, вип. 44, том 2.
7. Нижник В. М. Економічна дипломатія та економічна безпека України: навч. посіб. / В. М. Нижник // Хмельницький національний університет. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 299 с.

8. Савойский А.Г. Роль экономической дипломатии и человеческого капитала в создании социально ориентированной экономики / Савойский А.Г. // Россия: тенденции и перспективы развития. – 2015. – №10. – С. 416–419. – Режим доступа до ресурсу: https://www.academia.edu/22676812/Россия_тенденции_и_перспективы_развития.

9. Фліссак К. А. Економічна дипломатія : навч. посіб. / К. А. Фліссак. - Тернопіль : Новий колір, 2013. – 440 с.

10. Шаров О.М. Щодо шляхів вдосконалення організації роботи в галузі економічної дипломатії: стратегічні аспекти. Аналітична записка / О.М. Шаров // Національний інститут стратегічних досліджень. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/975/>.

11. Шевченко Б. И. Экономическая дипломатия в современной системе международных отношений / Б.И. Шевченко. // Экономический журнал. – 2016. – № 5 (41). – С. 29–41 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economicarggu.ru/2016_1/41.pdf.

Gruschynska N. The implementation of economic diplomacy in the system of international relations, creativity and potential of traditional approaches / Diplomatic Academy of Ukraine the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine

In the article the features of forms of realization of economic diplomacy in the system of international relations, given the existing potential and creativity of traditional approaches.

Keywords: economic diplomacy, international relations, global challenges, creative forms, economic security.

Грущинская Н.Н. Реализация экономической дипломатии в системе современных международных отношений: потенциал креативности и традиционные подходы / Дипломатическая академия Украины при МИД Украины

В статье представлены особенности форм реализации экономической дипломатии в системе современных международных отношений, с учетом имеющегося потенциала креативности и традиционных подходов.

Ключевые слова: экономическая дипломатия, международные отношения, глобальные вызовы, креативные формы, экономическая безопасность.

Стаття надійшла до редакції: 06.02.2017

Рекомендовано до друку: 02.03.2017